

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2025-03-02

Diarienummer
PBN 2024-000598

Handläggare
Klara Wahlstedt

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Kvarteret Epidemisjukhuset

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

Planuppdraget

Region Uppsala önskar få prövat att bygga ut sina befintliga vårdlokaler med ytterligare 10 000–15 000 kvadratmeter bruttoarea inom fastigheten Kåbo 6:1. Det kan även bli aktuellt med kompletterande användningsbestämmelser, så som parkering, tillfällig vistelse, utbildning eller centrumändamål, för att skapa flexibilitet för framtiden.

Inom kvarteret finns ett flertal äldre byggnader och fastigheten omgärdas från tre håll av Gamla kyrkogården. Fastighetsutvecklaren har tagit fram en rad skisser för att undersöka vilka byggnader som kan bevaras och hur kvarteret kan kompletteras med nya byggnader för att bättre möta deras lokalbehov. Förändringar som föreslås kommer i första hand ske inom fastighetens östra del.

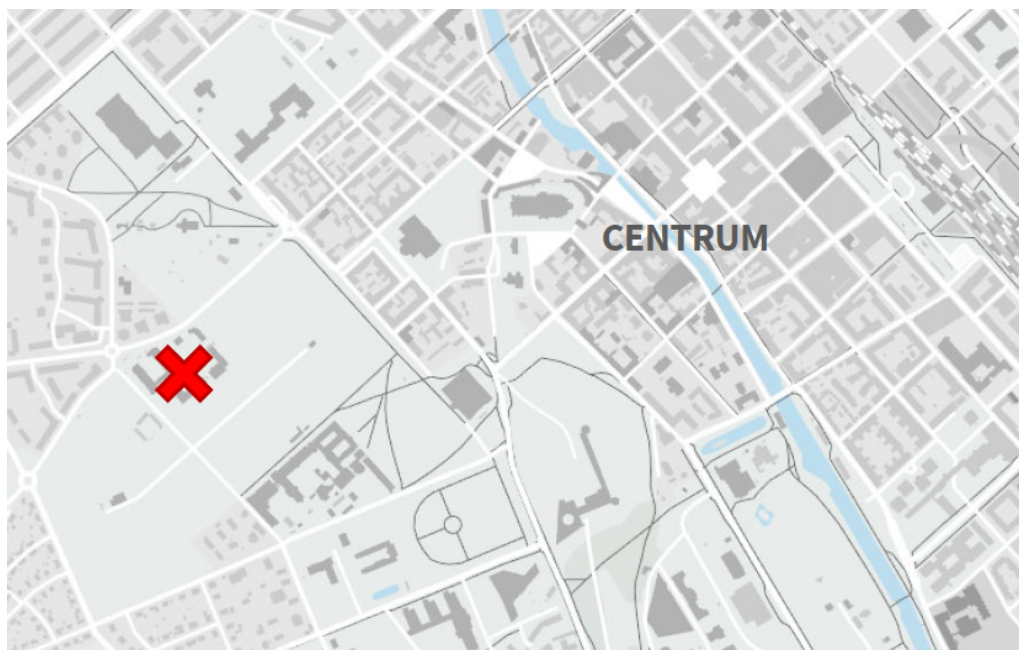

Bild 1. Karta som visar kvarterets läge med röd markering.

Bild 2. Flygfoto med det berörda området markerat med röd linje. Det streckade området vid St Johannesgatan ska utredas.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- Kvartersmark avsedd för byggnader med allmänt ändamål kommer förtätas och få användningen VÅRD, samt kompletterande användningsbestämmelser, så som parkering, tillfällig vistelse, utbildning eller centrumändamål, för att skapa flexibilitet för framtiden.

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: *Ja*

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:² *Ja*

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: *Nej*

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: ”Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”.

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser	Nej
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Nej
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Detaljplanen innebär en effektivare markanvändning av redan ianspråktagen mark, det kommer dock troligen innebära att en del befintliga byggnader inom planområdet rivs.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	Nej

Slutsats gällande förändringar i samband med planen:

- Detaljplanen innebär en förtätning på redan ianspråktagen mark.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: • Dagvattenstråk • Grönt stråk • Viktigt grundvattenavsnitt • Stort naturområde • Grönområde • Vattenförekomster vattendrag • Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Eventuellt	Planområdet ligger norr om Gamla kyrkogården som ingår i Hågastråket, ett grönt rörelsestråk som sträcker sig från Uppsalas centrala parker och grönområden, via Arosparken och Ekebydalen, till Hågadalen.
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	Planområdet ligger inom riksintresset för kulturmiljövården Uppsala stad (C40 A). Planområdet ingår även i riksintresset för totalförsvaret då det ligger i ett influensområde för luftrum och samt ett stoppområde för höga objekt.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Nej	

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Planområdet ligger inom ett vattenskyddsområdes yttre zon. Mot Villagatan och S:t Johannesgatan, samt vid fastighetsgränsen mot Gamla kyrkogården, finns rader av lövträd som omfattas av det generella biotopskyddet för alléer.
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Väster om planområdet är en del av Gamla kyrkogården klassad som högsta naturvärdesklass. I området finns gamla ädellövträd framförallt ek, ask, lind och alm.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Nej	
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt, 2023)?	Ja	Större delen av planområdet ligger inom måttlig känslighetsklass, östra hörnet av planområdet ligger inom hög känslighetsklass.
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Ja	Då en del av planområdet ligger inom hög känslighet för påverkan av grundvattnet behöver det göras en riskbedömning för påverkan på grundvattnet.

Slutsats gällande förändringar i samband med planen:

- Ny bebyggelse bör undvika att påverka de alléer som finns i kanten av fastigheten.
- En riskbedömning för påverkan på grundvattnet behöver tas fram.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?	Nej, planområdet tar ingen naturmark i anspråk.		
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Nej, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag.		
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?		Kanske, kulturmiljövärden finns inom området och behöver utredas mer. Det har gjorts en kulturvärdesinventering. Under planarbetet kommer det behöv göras en konsekvensbeskrivning av planförslagets påverkan på kulturmiljön.	
Finns risk för påverkan på stadsbild ?		Kanske, planområdet omfattar äldre byggnader med ett kulturhistoriskt värde. Höjder på tillkommande byggnader behöver förhålla sig till den äldre bebyggelsen i området.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?		Kanske, planområdet ligger inom ett vattenskyddsområdes yttre zon. En del av planområdet ligger inom hög känslighet för påverkan på grundvattnet, vilket gör att en riskbedömning av påverkan på grundvattnet behöver tas fram.	
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej, detaljplanen medför förutsättningar till förbättring av föroreningsbelastning med mera.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall		Kanske, del av planområdet riskerar att översvämmas i framtiden vid ett 100- eller 200-årsregn.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred ?	Nej		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark ?	Nej		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp ?	Nej		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion ?	Nej		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning?	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)?	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera?	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)?	Nej		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera?	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera?	Nej		
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?		Kanske, då det är troligt att en del lägre byggnader inom planområdet kommer att rivas till följd av detaljplanens genomförande.	

Slutsats gällande förändringar i samband med planen:

- En riskbedömning av grundvattenpåverkan behöver tas fram
- En dagvattenutredning behöver tas fram som föreslår åtgärder vid ett 100- och 200-årsregn.
- En konsekvensbedömning av planförslagets påverkan på kulturmiljövärdena i området behöver göras.
- Om byggnader behöver rivas till följd av detaljplanen bör möjligheten att återbruka material undersökas.

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Eventuellt	Ett genomförande av detaljplanen kan medföra risk för påverkan på riksintresset för kulturmiljövården. Skyddsåtgärder för att minska risken att påverka grundvattnet negativt kan komma att behövas.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Nej	
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Nej	
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej	

Slutsats gällande förändringar i samband med planen:

- Under planarbetet behöver hänsyn tas till de kulturmiljövården som finns i området.
- Skyddsåtgärder för att minska risken för att föroreningar når grundvattnet kan komma att behövas.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för Epidemisjukhuset inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen